

Nyíregyházi Móra Ferenc Általános Iskola

033425

**A magyar nyelv és irodalom tantárgy helyi tanterve
7-8. évfolyam**

Készült a miniszter által kiadott „Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára” 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv alapján

Nyíregyháza, 2020. augusztus 28.

Magyar nyelv és irodalom 7-8. évfolyam

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak érvényesülését a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentő, a pedagógiai munka szakaszainak sajátosságaihoz igazodóan készült kerettantervek biztosítják.

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. A felső tagozat hetedik–nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

A 7–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom oktatása során tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés. Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne

csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsek saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

irodalmi törekvéseit.

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

Cél, hogy a diákok megértsek a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.

Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.

A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.

Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.

Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.

Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknban. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A helyi tanterv készítése során a tananyagtartalom meghatározásakor figyelembe vettük iskolánk Ökoprogramjának javaslatát.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

- Az anyanyelv gazdagságának; tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatásának megismerése.
- A közvetlen természetes- és mesterséges környezetük értékeit mutató irodalmi alkotások (mesék, mondák, népdalok és versek) megismerése.
- Az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékek, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulásának megismerése.
- Irodalmi szövegek alapján problémafelvetések, vita, véleményalkotás, érvelés elsajátítása.
- Esztétikai, erkölcsi érzékenység erősítése.
- Az anyanyelv védelmének, a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésének tudatosítása.
- Médiák elemzésének technikájának elsajátítása.
- A hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, vitakészség, véleményalkotási képesség igényének kialakítása.
- Környezet- és természetvédelemi témájú könyvek feldolgozásával a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledés növelése.
- Drámajátékok és szituációs játékok segítségével az egyéni és a közösségi kompetenciák növelése.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

Az értékelés viszonyítási területei:

Iskolánkban az értékelésnek már meglévő hagyományai vannak. Alapját mérési rendszerünk képezi. Egységes követelményrendszer alapján összeállított feladatsorral év eleji diagnosztizáló méréseket végzünk

A tanulási– tanítási folyamat pszichológiai szempontból legfontosabb mozzanata a megerősítés. Ezt a célt szolgálják a tanulást, tanítást segítő formatív méréseink. Ezzel a fejlesztő, megerősítő, korrigáló értékeléssel érhetjük el, hogy pedagógusainknak információjuk legyen arról, hogy a tananyagot mennyire hatékonyan tanították meg. Tanulóinknak pedig arról, hogy azt milyen mértékben sajátították el. Félévkor és év végén szummatív méréseket végzünk. Ekkor globális képet kapunk a tanulókról, arról hogy hogyan tettek eleget a tantárgyi követelményeknek.

Nyilvánvalóvá kell tenni a viszonyítási pontokat az értékelésben érintettek számára, ami lehet:

- kritériumorientált (a tanuló teljesítményének a követelményekhez viszonyított értékelése),
- normaorientált (a tanuló teljesítményének az osztály vagy más vizsgált minta teljesítményéhez viszonyított értékelés),
- a tanuló fejlődésének viszonyítása önmagához képest.

Intézményünkben nagyobb hangsúlyt igyekszünk fektetni a tanuló önmagához viszonyított fejlődését tükröző értékelésre.

A tanulók mérésének-értékelésének fajtái:

- diagnosztizáló
- formatív
- szummatív

7. ÉVFOLYAM - NYELVTAN TANANYAGTARTALOM

A Nat ajánlása az éves óraszám tekintetében:

heti 1 nyelvtan óra

éves ajánlás: 27 óra

Iskolánk nevelőtestülete által meghatározott óraszámok:

heti 2 óra nyelvtan

teljes évi óraszám: 72 óra

Szabadon felhasználható órakeret: 45 óra

MAGYAR NYELV			
TÖRZSANYAG (A NAT ÁLTAL KIÍRT TÖRZSANYAG)	TANANYAG	FŐBB	TARTALMI
	ELEMEI		
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése (5 +5)			
Kommunikáció szóban és írásban			

Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő	Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás	
Vita és érvelés	Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek
Kommunikációs zavar	
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai	A reklám médiumai, műfajai, hatásai – környezettudatos viselkedés az iskolai Ökoprogram elemeinek felhasználásával. Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar
Reklám, hirdetés, apróhirdetés	
Mérés, fogalmazásírás	-
Értékelés	-
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek (12+25)	
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása	A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus megismerése Vonzatok és mondatszerkezetek A vonzatok vizsgálata a tanult idegen nyelvben, összevetése a magyar nyelv hasonló sajátosságaival. A bővítmények jellemző ragjai. A szószerkezetek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra, a szólások, közmondások szerepe, alkalmazhatóságuk, jelentésük. A halmozott mondatrészek helyesírása, az alapszófajok fontossága a szószerkezetekben.
Az állítmány	
Az alany	
A tárgy	
Rendszerezés, részösszefoglalás	
Számonkérés	
Értékelés	
Határozók	
Hely-, idő-, állapot- és módhatározó	
Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó	
Részösszefoglalás	
Számonkérés	

Értékelés	A szóösszetételek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra.
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	
A jelzők	
Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző	
Részösszefoglalás	
Számonkérés	
Értékelés	
Mérés, értékelés – témazáró dolgozat	
A mellé- és alárendelő szó szerkezet	
Az egyszerű mondat szerkezete	
Az egyszerű mondat helyesírása	
Szóképzés	
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	
Alárendelő szóösszetételek	
Mellérendelő szóösszetételek	
Mérés, értékelés – helyesírási mérés	
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal (10+15)	
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	Kommunikációelméleti ismeretek és gyakorlatok, nyelvhelyesség
A köznyelv és csoportnyelvek	A nagy magyar nyelvjárások hangtani, szókészletbeli jellemzőinek összevetése digitális anyagok segítségével Torz mozaikszavak stílushatásai
Nyelvjárások	
Ritkább szóalkotási módok	
Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	

Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	A tananyag további mélyítése, iskolai készítésű digitális tananyagok használata Szituációs játékok az iskolai Ökoprogram elemeinek beemelésével.
Mérés, értékelés – témazáró dolgozat Év végi helyesírási mérés	

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Magyar nyelv	
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5 + 5
Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	12 + 25
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10 + 15
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként	45
ÖSSZESEN	72

Magyar nyelv – 7.évfolyam

Témakör I.: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Javasolt óraszám: 5 + 5 óra

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése

- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- A kommunikációs zavar felismerése, javítása
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

Fogalmak

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Témakör II.: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

Javasolt óraszám: 12 óra + 25 óra

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A nyelv változásainak megfigyelése
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben
- Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése
- Az egyszerű mondat központosítása

- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai
- A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése
- A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]
- A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata
- A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása
- A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

Fogalmak: egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

Témakör III.: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 15 óra

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**
- Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása
- A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)
- A nyelvek megjelenési formáinak ismerete
- A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése
- A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása
- Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

Fogalmak

irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

7. ÉVFOLYAM
IRODALOM
TANANYAGTARTALOM

A NAT által meghatározott óraszám: heti 2 óra

A helyi tantervben meghatározott óraszám: heti 2 óra

A NAT által kiírt óraszám ajánlás: 54 óra

Az intézmény által meghatározott teljes óraszám: 72 óra

Szabadon felhasználható órakeret: 18 óra

IRODALOM TANANYAGTARTALOM	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	A TANANYAG FŐBB TARTALMI ELEMEL
I. Korok és portrék (50 + 15)	
A) Középkor (3)	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Imre herceg élete, az államalapító király erkölcsi alapfelfogása, helyes magatartásmód
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció (11 + 5)	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)	Mátyás királyá koronázása; Alsós ismeretek és hatodikos ismeretek felelevenítése
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	A humanizmus, a humanista műveltség főbb jellemzői, verstani ismeretek,

Az időmértékes verselés jellemzői	
Mérés, értékelés – szövegértési mérés	
Balassi Bálint: Egy katonaének	A reneszánsz és humanizmus kapcsolata, magyarországi jellemzői, megjelenése a művészetekben
Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki	A szerelmi líra megjelenése a magyar költészetben, a szerelem erkölcsi kérdései
Irodalom és színház vagy film kapcsolata	
Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Rómeo és Júlia – filmadaptáció megtekintése	
Részösszefoglalás	
Készségfejlesztő gyakorlás, ismeretredezés, felzárkóztatás és tehetséggondozás	
C) Irodalmunk a 17-18. században (4)	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)	Történelmi előzmények felelevenítése, az eposz műfaji jellemzői, az ókori eposzok.
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	A levél és napló mint szépirodalmi műfaj.
D-E) Klasszicizmus és romantika (32+10)	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	A felvilágosodás fogalma, jellemzői, a tudomány előtrébe kerülésének fontossága.
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	
Kölcsey Ferenc: Huszt	A magyar reformkor jelentősége, legfőbb alakjai a művészet és politika terén. Kölcsey jelentősége meggyénkben
Kölcsey Ferenc: Emléklapra	
Kölcsey Ferenc: Himnusz	
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	

Vörösmarty Mihály: Szózat	A romantika megjelenése Magyarországon a 19. században.
Vörösmarty Mihály: Ábránd	
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem	
Petőfi Sándor: Nemzeti dal	
Petőfi Sándor: Szeptember végén	
Arany János: A fülemile	
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus	
Mérés, értékelés – témazáró dolgozat	
Jókai: A huszti beteglátogatók	Az anekdotikus ábrázolásmód Irodalom és film kapcsolata Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa	Mikszáth ábrázolásmódja, jellemzően tipizált alakjai.
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány	
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	
Készségfejlesztő gyakorlás, felzárkóztatás, ismeretredezés	
Mérés, értékelés – témazáró dolgozat	
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény (4+3)	
Jules Verne: Kétévi vakáció vagy	Az ifjúsági regény főbb jellemzői. A kaland és akció fontossága.
Tonke Dragt: Levél a királynak vagy	
Mándy Iván: Az enyedi diák vagy	

Csukás István: Vakáció a halott utcában	Az iskolai Ökoprogram beemelésének lehetőségei.
Mérés, értékelés – szövegértési mérés	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
---------------------	-------------------------

Irodalom	
I. Korok és portrék	50+15
A) A középkor	3
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11+ 5
C) Irodalmunk a 17–18. században	4
D-E) Klasszicizmus és romantika	32+10
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4+3
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	18
ÖSSZESEN	54+18 = 72

FEJLESZTÉSI FELADATOK, ISMERETEK, FOGALMAK

I.TÉMAKÖR: Korok és portrék : 50 + 15

A) A középkor: 3 óra

- Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- Az európai kultúra kialakulásának megismerése

Fogalom

középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció: 11 + 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK, ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A reneszánsz világkép értelmezés
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése
- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése
- A reneszánsz drámaaváltozatok elkülönítése
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

Fogalmak

reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

C) Irodalmunk a 17–18. században: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK, FOGALMAK, ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

Fogalmak

kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma: 32 + 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK, ISMERETEK FOGALMAK

- nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése

- Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése
- A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

Fogalmak

romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés

Témakör: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény: 4 + 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK, ISMERETEK, FOGALMAK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

Fogalmak

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

8. ÉVFOLYAM

MAGYAR NYELV

TANANYAGTARTALOM

A Nat által ajánlott óraszám:

heti **1** óra nyelvtan

óratervi ajánlás: 27 óra

Iskolánk nevelőtestülete által meghatározott óraszámok:

heti 2 óra

éves óraszám: 72 óra

Szabadon felhasználható órakeret: 45 óra

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel mérjük.

MAGYAR NYELV	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	A TANANYAG FŐBBTARTALMI ELEMELI
I. Könyvtárhasználat (2)	
II. Készüljünk a felvételire! (10+14)	
Félévi mérés készítése	
III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban (3+10)	
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	Érvtípusok Egyenes érvelés, inverz érvelés A szövegalkotás a gyakorlatban

Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	Szituációs játékok, vitaverseny – a témák illeszkednek az iskolai Ökoprogramban foglaltakhoz
Mérés-értékelés - fogalmazásírás	
IV. Összetett mondat a szövegben (8+15)	
A mellérendelő összetett mondat	A többszörösen összetett mondat
Az alárendelő összetett mondatok	Körmondatok az irodalmi művekben
A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat	Az idézés fajtái
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	Helyesírási gyakorlatok Digitális anyagok felhasználása
Az összetett mondat helyesírása	
Az idézés	
Mérés, értékelés – témazáró dolgozat	
V. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései – játékosan (4+6)	
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint	A rovásírás írásjegyei, fellelhető rovásírást nyelvméleink
Nyelvünk eredete, rokonsága	A jövevényszavak jelentésváltozásai
Nyelvtörténet, nyelvmélekek	A nyelvújítás mulatságos túlkapásai
Nyelvújítás	
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	Szövegek stilisztikai elemzése Néprajzi ismeretek
Mérés, értékelés – témazáró dolgozat, évi végi helyesírási mérés	

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Magyar nyelv	
I. Könyvtárhasználat	2
II. Készüljünk a felvételire!	10 +14
III. Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	3+ 10
IV. Összetett mondat a szövegben	8 +15
V. Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	4 +6
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, mérésre felhasználható órák száma összesen	45
ÖSSZESEN	27 + 45 = 72 óra

MAGYAR NYELV – 8. évfolyam

Témakör I.: Könyvtárhasználat

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek

- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK

szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Témakör II.: Készüljünk a felvételire! 10 +14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban
- A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben
- A szókincs fejlesztése
- Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése
- A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása
- A hagyományos és a digitális írás fejlesztése
- Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása
- Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése

Fogalmak

Az eddig tanult fogalmak átisméltése

Témakör III.: Szövegértés és szövegalkotás: 3+10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

Fogalmak

elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

Témakör: IV.: Összetett mondat a szövegben: 8 +15 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint
- Az összetett mondatok típusainak megismerése
- Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése
- A központozás megtanulása az összetett mondatban
- Az idézés szabályainak elsajátítása

Fogalmak

összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Témakör V.: Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan: 4 óra + 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben
- a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből
- a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése
- a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése

Fogalmak

rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

8. ÉVFOLYAM

IRODALOM

TANANYAGTARTALOM

A NAT által meghatározott óraszám: heti 2 óra

Intézményünk óraszama: heti 2 óra

A NAT által javasolt óraterv: 54 óra

Intézményünk éves óraszama: 72 óra

Szabadon felhasználható órák: 18 óra

IRODALOM TANANYAGTARTALOM 8.	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	A TANANYAG FŐBB TARTALMI ELEMEI
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében (27+12)	
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában (14+8)	
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...	A szimbolizmus megjelenése a magyar lírában.
Ady Endre: Őrizem a szemed	
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	Ady Endre magyarságtudatának értelmezése.
Babits Mihály: Adáz kutyám	
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	Az érzelmek megjelenítése a 20. századi magyar lírában.
Juhász Gyula: Milyen volt...	
Verstani ismeretek, gyakorlatok	A magány motívumának megjelenítése, az egyszerű versformák jelentősége a lírai én kifejezésében.
Dsida Jenő: Hálaadás	
József Attila: Rejtelmek	József Attila pályaképe, az önéletrajz főbb tartalmi elemei.
József Attila: Kertész leszek	
József Attila: Születésnapomra	
Reményik Sándor: Templom és iskola	

Áprily Lajos: Március	A II. világháborút megelőző magyar társadalmi és politikai kérdések és hatásuk a magyar lírára.
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	
Összefoglalás	
Mérés, – témazáró dolgozat	
Értékelés	
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában (11+2)	
Kós Károly: Az országépítő (részlet)	A humoreszk fogalma, a komikum ábrázolásának lehetőségei.
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig	Móricz Zsigmond jellemábrázolásának főbb ismérvei, tipizálási lehetőségei.
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	Határon túli alkotók fontossága.
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	
Nyirő József: Uz Bence (részlet)	
Mérés – témazáró dolgozat	
Szövegalkotás – fogalmazás készítése	
Értékelés	
C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban (2+2)	
Reményik Sándor: Mi a magyar?	Az trianoni döntés következménye, hatása a magyar irodalomra, a nemzeti fájdalom motívumának megjelenése.
Juhász Gyula: Trianon	
Rendszerezés, készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás, tantárgyi koncentráció	

II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében (18+3)	
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában (12)	
Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)	Az érzelmek ábrázolása, a váteszi típusú költészet jellemzői. A fájdalom és vágyakozás motívuma.
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	
Weöres Sándor: A társ	
Kányádi Sándor: Két nyárfa	
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére	
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	
Összefoglalás	
Mérés-értékelés témazáró dolgozat	
Készségfejlesztés	
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában (4+1)	
Sütő András: Anyám könnyű álmodt ígér (részlet)	A határon túli irodalom újabb jellemzői
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	A groteszk ábrázolásmód.
Készségfejlesztés, gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás	
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában (2+1)	
Irodalom és színház vagy mozgókép	
Egy szabadon választott drámai alkotás	
A drámai műnem jellemzői	
III. A 20. századi történelem az irodalomban	

(világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	
(6+3)	
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél	Filmrészletek megtekintése – jellemek összehasonlítása az írott mű, valamint a színész alakítás kapcsán.
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	A holocaust irodalma, a borzalmak megjelenítése.
Choli Daróczi József: Dal	
Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm	
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	A szabadságvágy kifejeződése, a művészi kifejezés felszabadító ereje.
Rendszerező összefoglalás	
Mérés-értékelés – szövegértési mérés	
IV. Szórakoztató irodalom (3)	
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	Filmadaptáció megtekintése.

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálíg
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelt beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

I. Témakör: Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében (27+12)

A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában: 14 + 8 óra

Fejlesztési feladatok, ismeretek

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

Fogalmak

metonímia, szimbólum; anafora

B) *Epika a 20. század első felének magyar irodalmában: 11 + 2 óra*

Fejlesztési feladatok, ismeretek

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század elejének epikai sokszínősége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)

Fogalmak

kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

C) *„Vérző Magyarország”- Trianon: 2 + 2 óra*

Fejlesztési feladatok, ismeretek

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

Fogalmak

békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Témakör II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében 18 + 3 óra

A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában : 12 óra

Fejlesztési feladatok, ismeretek

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerése
- Fogalmak
- lírai önéletrajz, népies dal

B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában: 4 + 1 óra

Fejlesztési feladatok, ismeretek

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

Fogalmak

egyperces, groteszk, humor

C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában: 2 + 1 óra

Fejlesztési feladatok, ismeretek

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata

- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése
- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

Fogalmak

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

Témakör III. :A 20. századi történelem az irodalomban : 6 + 3 óra

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

Fejlesztési feladatok

- A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

Fogalmak

jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Témakör IV.: Szórakoztató irodalom 3 óra

Fejlesztési feladatok, ismeretek

Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

Fogalmak

szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK

AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztályterem kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi

alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyagfeldolgozás javasolt.